

INSTRUKCIJA

par tautas nobalsošanas sarīkošanu ārvalstīs

I. Vispārīgie noteikumi

1. Saskaņā ar likuma “Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu” 20.pantu ar tautas nobalsošanu saistīto pienākumu veikšana ārvalstīs uzticēta Latvijas Republikas diplomātiskajām un konsulārajām pārstāvniecībām. Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas Konsulārais departaments sagatavošanas darbu tautas nobalsošanas organizēšanai uzsāk pēc tam, kad Centrālā vēlēšanu komisija izsludinājusi tautas nobalsošanu.
2. Tautas nobalsošanai ārvalstīs Centrālā vēlēšanu komisija pēc Ārlietu ministrijas priekšlikuma Latvijas Republikas konsulārajās iestādēs izveido vēlēšanu iecirkņus. Priekšlikumi par vēlēšanu iecirkņu izveidošanu tautas nobalsošanai jāiesniedz triju darba dienu laikā no tautas nobalsošanas izsludināšanas. Ja tautas nobalsošana notiek vienlaikus ar Saeimas vēlēšanām, tad balsošana ārvalstīs notiek visos vēlēšanu iecirkņos, kuri izveidoti likumā noteiktajā kārtībā.
3. Tautas nobalsošanai ārvalstīs Centrālā vēlēšanu komisija no attiecīgo konsulāro iestāžu ieteiktajiem Latvijas pilsoņiem ieceļ vēlēšanu iecirkņu komisijas (turpmāk — iecirkņu komisijas). Priekšlikumi par iecirkņu komisiju skaitlisko un personālo sastāvu jāiesniedz septiņu dienu laikā no tautas nobalsošanas izsludināšanas.
4. Tautas nobalsošanas sarīkošanai ārvalstīs vēlēšanu iecirkņa komisija darbību uzsāk trīs nedēļas pirms tautas nobalsošanas dienas.

II. Tautas nobalsošanas sagatavošana

5. Iecirkņa komisija nodrošina, lai balsošanas telpas būtu iekārtotas un apgādātas ar visu aizklātai balsošanai nepieciešamo aprīkojumu. Balsošanai jābūt vismaz divas balsošanas kastes. Tām jābūt viscaur cieši noslēgtām, ar spraugu virspusē un atveramu vāku. Balsošanas telpās ierīkojama atsevišķa istaba vai nodalījums, kur balsotājs vienatnē var izdarīt nepieciešamās atzīmes, pēc savas izvēles atzīmējot ar atzīmi “+” atbildi “PAR” vai “PRET”.
6. Iecirkņa komisija nodrošina, lai balsošanas telpās balsotājiem būtu iespēja iepazīties attiecīgi ar iesniegtā Satversmes grozījumu projekta tekstu, apturētā likuma tekstu vai iesniegtā likumprojekta tekstu. Uz tā nedrīkst būt nekādas atzīmes vai piezīmes.
7. Ja tiek rīkota nobalsošana par Satversmes grozījumu projektu, balsošanas telpās jābūt pieejamam Satversmes tekstam. Ja apturētais likums vai iesniegtais

likumprojekts paredz grozījumus citā likumā, iecirkņa komisijā jābūt pieejamam arī šā likuma tekstam.

8. Balsotāja personu apliecinošs dokuments ir Latvijas pilsoņa pase. Ārvalstīs dzīvojošie balsotāji, kuri nav saņēmuši Latvijas pilsoņa pasi, uzrāda Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes izdotu reģistrācijas lapu vai attiecīgu diplomātiskās vai konsulārās pārstāvniecības izdotu izziņu (apliecinājumu) ar balsotāja personas kodu.

III. Tautas nobalsošana vēlēšanu iecirknī

9. Balsošanas dienā iecirkņa komisija atver balsošanas telpas un ielaiž tajās balsotājus no pulksten 8.00 rītā līdz pulksten 8.00 vakarā.
10. Iecirkņa komisijai aizliegts aģitēt. Iecirkņa komisija nodrošina kārtību balsošanas telpās, kā arī to, lai balsošanas telpās nenotiktu balsošanas brīvības ierobežošana un aģitācija.
11. Pēc balsošanas telpu atvēršanas iecirkņa komisija sāk rakstīt balsošanas gaitas protokolu, atzīmējot tajā apzīmogoto balsošanas zīmju skaitu, visus starpgadījumus un traucējumus, kā arī balsotāju sūdzības, protestus un sakarā ar tiem pieņemtos lēmumus.
12. Pirms balsošanas sākuma iecirkņa komisijas priekšsēdētājs vai sekretārs komisijas un pirmā balsotāja klātbūtnē pārliecinās par to, vai balsošanas kastes, kurās paredzēts iemest balsošanas zīmes, ir tukšas. Pēc tam balsošanas kastes aizzīmogo un par to izdara atzīmi balsošanas gaitas protokolā.
13. Iecirkņa komisija pārliecinās, vai balsotāja Latvijas pilsoņa pasē vai citā šīs instrukcijas 8.punktā minētajā dokumentā jau nav atzīmes par piedalīšanos attiecīgajā tautas nobalsošanā.
14. Kopā ar balsotājiem, kuriem ir fiziski trūkumi un kuri tādēļ personiski nevar izdarīt atzīmes balsošanas zīmē, var ierasties viņu ģimenes locekļi vai kāda cita persona, kurai balsotājs uzticas. Šī persona pēc balsotāja mutvārdu norādījumiem izdara atzīmes balsošanas zīmē, kā arī parakstās balsotāju sarakstā, un par to balsotāju sarakstā izdarāma atzīme. Uzticības persona nevar būt iecirkņa komisijas loceklis.
15. Iecirkņa komisija balsotāju sarakstā ieraksta balsotāja vārdu, uzvārdu, personas kodu, kā arī izdara atzīmi par attiecīgo tautas nobalsošanu balsotāja pasē (14.lappusē) vai citā šīs instrukcijas 8. punktā minētajā dokumentā.
16. Katram balsotājam iecirkņa komisija izsniedz vienu balsošanas zīmi, kuras otra puse apzīmogota ar iecirkņa komisijas zīmogu.
17. Pēc balsošanas zīmes saņemšanas balsotājs parakstās balsotāju sarakstā.
18. Ja balsotājs šo balsošanas zīmi ir sabojājis, iecirkņa komisija izsniedz tās vietā jaunu balsošanas zīmi, izdarot attiecīgu atzīmi balsotāju sarakstā. Sabojātā

balsošanas zīme nekavējoties dzēšama, nogriežot labo augšējo stūri, un novietojama atsevišķi.

19. Pēc tam, kad balsotājs ir izdarījis savu izvēli un salocījis balsošanas zīmi, viņš iecirkņa komisijas locekļa klātbūtnē personiski iemet to aizzīmogatā balsošanas kastē.
20. Balsošanas zīmes balsošanas dienā var saņemt un nodot tie balsotāji, kuri ieradušies balsošanas telpās līdz pulksten 8.00 vakarā.
21. (1) Pēc tam, kad pēdējais balsotājs iemetis balsošanas zīmi balsošanas kastē, iecirkņa komisijas priekšsēdētājs pārbauda balsotāju sarakstu lapu aizpildīšanas pareizību, tās noslēdz, paraksta, apzīmogo un novieto sarakstus vienkopus.
(2) Pēc tam savāc vienkopus pa grupām:
 - pāri palikušās balsošanas aplokšnes,
 - neapzīmogatās balsošanas zīmes,
 - apzīmogatās neizmantotās balsošanas zīmes,
 - sabojātās balsošanas zīmes.(3) Pēc tam iecirkņa komisija pāri palikušās apzīmogatās un neapzīmogatās balsošanas zīmes dzēš, nogriežot augšējo labo stūri, un iesaiņo. Atsevišķi iesaiņojamas sabojātās balsošanas zīmes. Saiņus aptin ar auklu un galus nostiprina ar uzlīmi, uz kuras ir iecirkņa komisijas zīmogs un iecirkņa komisijas priekšsēdētāja vai sekretāra paraksts. Uz katra iesaiņojuma norāda tā saturu.
(4) Pēc tam tāpat iesaiņo pāri palikušās balsošanas aplokšnes, atsevišķi apzīmogatās un neapzīmogatās.
22. (1) Ja iecirkņa komisija instrukcijā noteiktajā kārtībā nav saņēmusi nevienu pieteikumu balsošanai pa pastu, tā uzsāk balsu skaitīšanu balsošanas dienas vakarā tūlīt pēc iecirkņa slēgšanas. Skaitīšana notiek šīs instrukcijas VI un VII nodaļā noteiktajā kārtībā.
(2) Ja tikusi organizēta balsošana pa pastu, balsu skaitīšana uzsākama trešajā dienā pēc tautas nobalsošanas dienas pulksten 8.00 vakarā pēc vietējā laika. Šajā gadījumā līdz balsu skaitīšanas uzsākšanai balsošanas kaste balsošanas iecirknī aizzīmogojama. Iecirkņa komisijas priekšsēdētājs balsošanas kastes spraugu aizdara ar uzlīmi, kuru paraksta un apzīmogo. Par kastes aizzīmogošanu izdarāma atzīme balsošanas gaitas protokolā.
23. Sūdzības par balsošanas norisi balsošanas dienā var iesniegt iecirkņa komisijas priekšsēdētājam, kurš tās reģistrē balsošanas gaitas protokolā. Jebkuru sūdzību iecirkņa komisija nekavējoties izskata un dod atbildi iesniedzējam, izdarot par to atzīmi balsošanas gaitas protokolā.

IV. Tautas nobalsošanas pa pastu nodrošināšana

24. Tautas nobalsošanai pa pastu iecirkņa komisija savā sēdē apzīmogo noteiktu skaitu balsošanas zīmju. Apzīmogoto balsošanas zīmju skaits ierakstāms iecirkņa komisijas sēdes protokolā.

25. Balsotāji, kuri balsošanas laikā dzīvo vai uzturas ārvalstīs, ne vēlāk kā trīs nedēļas pirms tautas nobalsošanas dienas (pasta zīmogs) iecirkņa komisijai uz Latvijas Republikas konsulāro iestādi, kurā tiks organizēta tautas nobalsošana, var nosūtīt rakstveida iesniegumu balsošanai pa pastu, norādot savu vārdu, uzvārdu, personas kodu un adresi. Šim iesniegumam pievienojama Latvijas pilsoņa pase vai cits šīs instrukcijas 8. punktā minētais dokuments.
26. (1) Saņēmusi šādu iesniegumu, iecirkņa komisija pārbauda, vai iesniegums nosūtīts noteiktajā termiņā, kā arī to, vai iesniedzējs jau nav saņēmis tautas nobalsošanas dokumentus balsošanai pa pastu.
- (2) Pēc tam balsotāja vārdu, uzvārdu un personas kodu ieraksta balsotāju sarakstā balsošanai pa pastu, izdara balsotāja Latvijas pilsoņa pasē (14.lappusē) vai citā šīs instrukcijas 8.punktā minētajā dokumentā atzīmi par attiecīgo tautas nobalsošanu un nosūta balsotājam uz iesniegumā norādīto adresi:
- pasi vai to aizstājošo iesniegto dokumentu,
 - balsošanas aploksni (par balsošanas aploksni izmantojama speciāla vēlēšanu aploksne),
 - vienu balsošanas zīmi, kuras otra puse apzīmogota ar iecirkņa komisijas zīmogu,
 - informāciju, kā veicama nobalsošana pa pastu.
- (3) Ja iesniegums par balsošanu pa pastu nosūtīts, neievērojot noteikto termiņu vai kārtību, vai iesniedzējs nav vēlētais vai arī iesniedzēja pasē vai to aizstājošajā dokumentā jau ir atzīme par attiecīgo tautas nobalsošanu, iecirkņa komisija ar motivētu lēmumu atsaka balsošanas dokumentu nosūtīšanu. Šo lēmumu kopā ar iesniegumu un pasi vai to aizstājošo dokumentu nosūta iesniedzējam uz viņa norādīto adresi.

V. Tautas nobalsošana pa pastu

27. (1) Iecirkņa komisija atver tikai tās pasta aploksnes, kuras tā saņēmusi līdz balsu skaitīšanas uzsākšanai attiecīgajā iecirknī un uz kurām ir atzīme, ka šajā aploksnē ir balsošanas aploksne.
- (2) Pasta aploksnes, uz kurām ir atzīme, ka šajā aploksnē ir balsošanas aploksne, bet kuras saņemtas pēc balsu skaitīšanas uzsākšanas attiecīgajā iecirknī, iecirkņa komisija neatver.
28. Ja iecirkņa komisija līdz balsu skaitīšanas uzsākšanai attiecīgajā iecirknī saņem pasta aploksni, uz kuras ir atzīme, ka šajā aploksnē ir balsošanas aploksne, tā:
- 1) pārbauda, vai pasta aploksne nosūtīta tautas nobalsošanas dienā;
 - 2) izņem no pasta aploksnes iesniegumu un balsošanas aploksni;
 - 3) pārbauda, vai šis balsotājs ir ierakstīts balsotāju sarakstā balsošanai pa pastu, kā arī to, vai sarakstā jau nav izdarīta atzīme, ka šis vēlētais ir atsūtījis balsošanas aploksni;
 - 4) izdara atzīmi balsotāju sarakstā balsošanai pa pastu un iemet balsošanas aploksni atsevišķā balsošanas kastē tautas nobalsošanai pa pastu.
29. (1) Par nederīgām uzskatāmas balsošanas aploksnes, kuras:

- 1) nav nosūtītas tautas nobalsošanas dienā;
 - 2) atsūtījuši balsotāji, kas nav ierakstīti balsotāju sarakstā balsošanai pa pastu;
 - 3) atsūtījuši balsotāji, par kuriem balsotāju sarakstā balsošanai pa pastu jau ir izdarīta atzīme, ka šis balsotājs ir atsūtījis balsošanas aploksni.
- (2) Nederīgās balsošanas aploksnes nemet balsošanas kastē, tās numurē un par katru aploksni balsošanas gaitas protokolā ieraksta, kāpēc tā uzskatīta par nederīgu. Nederīgās balsošanas aploksnes kopā ar iesniegumiem un pasta aploksnēm tiek uzglabātas līdz Centrālās vēlēšanu komisijas rīkojumam.

VI. Sagatavošanās balsu skaitīšanai

30. Sagatavošanās balsu skaitīšanai notiek, pirms tiek atvērtas balsošanas kastes.
31. (1) Pirms balsu skaitīšanas iecirkņa komisija noslēdz balsotāju sarakstus balsošanai pa pastu. Pēc tam, kad iecirkņa komisijas priekšsēdētājs ir pārbaudījis sarakstu lapu aizpildīšanas pareizību, tos parakstījis un apzīmogojis, sarakstus novieto vienkopus.
(2) Vienkopus savāc arī visus pārējos balsošanas materiālus un veidlapas un novieto tā, lai tie netraucē balsu skaitīšanu.
32. Par balsu skaitīšanu iecirkņa komisija raksta balsu skaitīšanas protokolu divos eksemplāros.
33. (1) Pirms tiek atvērtas balsošanas kastes, balsu skaitīšanas protokolā ieraksta šādas ziņas par balsošanas zīmēm:
 - 1) no Centrālās vēlēšanu komisijas saņemto balsošanas zīmju skaitu (TN1 rinda);
 - 2) apzīmogoto balsošanas zīmju skaitu (TN2 rinda);
 - 3) pāri palikušo neapzīmogoto balsošanas zīmju skaitu (TN3 rinda);
 - 4) pāri palikušo apzīmogoto balsošanas zīmju skaitu (TN4 rinda);
 - 5) sabojāto balsošanas zīmju skaitu, pret kurām balsotājiem atkārtoti izsniegtas balsošanas zīmes (TN5 rinda);
 - 6) balsotāju sarakstos ierakstīto balsotāju skaitu (iecirknī uz vietas) (TN7 rinda);
 - 7) balsotāju sarakstos balsošanai pa pastu ierakstīto balsotāju skaitu (TN8 rinda).

(2) Ar iecirkņa komisijas zīmogu apzīmogoto balsošanas zīmju skaitu norāda pēc iecirkņa komisijas sēdes protokolā un balsošanas gaitas protokolā izdarītajiem ierakstiem par balsošanas zīmju apzīmogotību.

(3) Balsotājiem izsniegto balsošanas zīmju skaitu (TN6 rinda) aprēķina aritmētiski, no tā balsošanas zīmju skaita, kas saņemts no Centrālās vēlēšanu komisijas (TN1 rinda), atņemot pāri palikušo neapzīmogoto (TN3 rinda), pāri palikušo apzīmogoto (TN4 rinda) un sabojāto balsošanas zīmju skaitu (TN5 rinda).

(4) Balsotāju sarakstos ierakstīto vēlēšanu kopskaitu (TN10 rinda) aprēķina aritmētiski, saskaitot balsotāju sarakstos ierakstīto balsotāju skaitu (iecirknī uz vietas) (TN7 rinda) un balsotāju sarakstos balsošanai pa pastu ierakstīto balsotāju skaitu (TN8 rinda).

34. Balsu skaitīšanas protokolā ieraksta balsotāju sarakstos izdarīto kopējo atzīmju skaitu par balsotājiem atkārtoti izsniegtajām balsošanas zīmēm (TN11 rinda).
35. Pēc tam iecirkņa komisija atbilstoši balsu skaitīšanas protokolā norādītajai kontroles metodikai pārbauda ierakstu pareizību.
36. Ja atbilstoši norādītajai kontroles metodikai pārbaudītie kontrolskaitļi attiecībā uz balsošanas zīmēm nesakrīt, skaitīšanu atkārt. Ja pēc vairākkārtējas skaitīšanas un pārbaudes kontrolskaitļi nesakrīt, par to izdara ierakstu balsošanas gaitas protokolā.
37. Pēc tam iecirkņa komisija šīs instrukcijas 21.punktā noteiktajā kārtībā no jauna iesaiņo neizmantotās un sabojātās balsošanas zīmes.
38. Balsu skaitīšanas protokolā (A1 rinda) atzīmē pa pastu saņemto balsošanas aplokšņu skaitu (saskaņā ar atzīmēm balsotāju sarakstā balsošanai pa pastu).

VII. Balsu skaitīšana

39. Pēc minēto ziņu ierakstīšanas balsu skaitīšanas protokolā un balsošanas zīmju iesaiņošanas atver balsošanas kasti balsošanai pa pastu.
40. (1) Saskaita no balsošanas kastes izņemtās balsošanas aplokšnes un to skaitu ieraksta balsu skaitīšanas protokolā (A2 rinda). No balsošanas kastes izņemto balsošanas aplokšņu skaitam ir jābūt vienādam ar balsotāju sarakstā balsošanai pa pastu ierakstīto saņemto aplokšņu skaitu.
(2) Ja balsošanas kastē balsošanas aplokšņu skaits ir lielāks par balsotāju sarakstā ierakstīto balsotāju skaitu, iecirkņa komisija izdara attiecīgu ierakstu balsošanas gaitas protokolā. Turpmākā skaitīšana un visas citas darbības attiecībā uz šādas balsošanas kastes saturu jāveic atsevišķi, ierakstot skaitīšanas rezultātus atsevišķā balsu skaitīšanas protokolā (divos eksemplāros).
41. (1) Iecirkņa komisija atver balsošanas aplokšnes, noplēšot to iezīmēto malu, un vienlaikus pārbauda, vai kādā no tām nav vairāk par vienu balsošanas zīmi, kā arī to, vai aplokšne nav tukša.
(2) Ja kādā balsošanas aploksnē netiek atrasta neviena balsošanas zīme, šo aplokšni nodod komisijas priekšsēdētājam, kurš to numurē un izdara uz tās atzīmi "tukša", novieto atsevišķi, pēc tam saskaita un aplokšņu skaitu ieraksta balsu skaitīšanas protokolā (A3 rinda).
(3) Ja kādā balsošanas aploksnē ir vairāk nekā viena balsošanas zīme, balsošanas zīmes ievieto atpakaļ balsošanas aploksnē un šādas aplokšnes nekavējoties nodod komisijas priekšsēdētājam, kurš tās numurē un izdara uz tām atzīmi "vairākas zīmes", novieto atsevišķi, pēc tam saskaita un aplokšņu skaitu ieraksta balsu skaitīšanas protokolā (A4 rinda).
42. (1) Pēc tam, kad atvērtas visas balsošanas aplokšnes, iecirkņa komisija izlemj jautājumu par iepriekšējā punkta trešajā daļā minēto balsošanas zīmju derīgumu.
(2) Ja kādā vēlēšanu aploksnē ir vairāk nekā viena balsošanas zīme un tās nav

vienādas pēc izdarītajām atzīmēm, tās visas atzīstamas par nederīgām un anulējamām.

(3) Ja balsošanas aploksnē ir vairākas balsošanas zīmes ar pilnīgi vienādām atzīmēm, par derīgu uzskatāma viena no tām, bet pārējās atzīstamas par nederīgām un anulējamas.

(4) Iecirkņa komisija lēmumu pieņem par katras šīs balsošanas aploksnē saturu, norādot, kādu iemeslu dēļ un cik balsošanas zīmes anulētas. Komisija balsošanas rezultātus ieraksta balsošanas gaitas protokolā.

43. Uz katras anulētās balsošanas zīmes izdarāma atzīme “Anulēta”, ko paraksta iecirkņa komisijas priekšsēdētājs vai sekretārs. Anulējamās balsošanas zīmes apzīmē ar numuru daļskaitļa veidā, kur skaitītājs ir aploksnē kārtas numurs un saucējs — balsošanas zīmes kārtas numurs aploksnē (piemēram, aploksnē nr.4 atrastas trīs dažādas balsošanas zīmes, tās numurējamās šādi: 4/1, 4/2, 4/3).
44. Balsu skaitīšanas protokolā atsevišķi ieraksta to derīgo (A5 rinda) un anulēto (A6 rinda) balsošanas zīmju skaitu, kuras izņemtas no balsošanas aploksnēm ar vairākām balsošanas zīmēm.
45. Pēc tam balsošanas aploksnē ar anulētajām balsošanas zīmēm, kā arī balsošanas kastē atrastās tukšās balsošanas aploksnē iesaiņo šīs instrukcijas 21.punktā noteiktajā kārtībā.
46. Pirms uzsāk no aploksnēm izņemto balsošanas zīmju skaitīšanu, iecirkņa komisija pārliecinās, vai katra balsošanas zīme ir apzīmogota ar attiecīgās iecirkņa komisijas zīmogu. Ja tiek atrastas neapzīmogotas balsošanas zīmes vai arī balsošanas zīmes ar atšķirīgu zīmogu, tās nekavējoties nododamas iecirkņa komisijas priekšsēdētājam, kurš tās dzēš, numurē, izdara uz tām atzīmi “NLA” (Nederīga. Nav līdzskaitāma aprēķinos) un novieto atsevišķi.
47. Pēc tam balsu skaitīšanas protokolā ieraksta visu par līdzskaitāmām atzīto balsošanas pa pastu zīmju skaitu (TN13 rinda), kā arī to nederīgo balsošanas zīmju skaitu, kuras nav līdzskaitāmas (A7 rinda). Nederīgās balsošanas zīmes iesaiņo šīs instrukcijas 21.punktā noteiktajā kārtībā, uz iesaiņojuma norādot, ka tās ir balsošanas pa pastu nederīgās zīmes, uz kurām nav iecirkņa komisijas zīmoga, un to skaitu.
48. (1) Pēc minēto ziņu ierakstīšanas balsu skaitīšanas protokolā un balsošanas zīmju iesaiņošanas atver balsošanas kasti balsošanai iecirknī. No balsošanas kastes izņemto balsošanas zīmju skaitam jābūt vienādam ar balsotāju sarakstā ierakstīto balsotāju skaitu vai mazākam par to.
(2) Ja balsošanas kastē balsošanas zīmju skaits ir lielāks par balsotāju sarakstā ierakstīto balsotāju skaitu, iecirkņa komisija izdara attiecīgu ierakstu balsošanas gaitas protokolā. Turpmākā skaitīšana un visas pārējās darbības attiecībā uz šādas balsošanas kastes saturu jāveic atsevišķi, ierakstot skaitīšanas rezultātus atsevišķā balsu skaitīšanas protokolā (divos eksemplāros).
49. Pirms uzsāk balsošanas zīmju skaitīšanu, iecirkņa komisija pārliecinās, vai katra balsošanas zīme ir apzīmogota ar attiecīgās iecirkņa komisijas zīmogu. Ja tiek

atrastas neapzīmogotas balsošanas zīmes vai arī balsošanas zīmes ar atšķirīgu zīmogu, tās nekavējoties nododamas iecirkņa komisijas priekšsēdētājam, kurš tās dzēš, numurē, izdara uz tām atzīmi “NLA” (Nederīga. Nav līdzskaitāma aprēķinos) un novieto atsevišķi.

50. Pēc tam, kad pārbaudīti balsošanas zīmju zīmogi, balsu skaitīšanas protokolā ieraksta to nederīgo balsošanas zīmju skaitu, kuras nav līdzskaitāmas (TN16 rinda). Šīs nederīgās balsošanas zīmes iesaiņo šīs instrukcijas 21.punktā noteiktajā kārtībā, uz iesaiņojuma norādot, ka tās ir nederīgās balsošanas zīmes, uz kurām nav iecirkņa komisijas zīmoga, un to skaitu.
51. Pēc tam no balsošanas kastes izņemtās līdzskaitāmās balsošanas zīmes saskaita un to skaitu ieraksta balsu skaitīšanas protokolā (TN12 rinda).
52. Pēc tam balsošanas zīmes no visām balsošanas kastēm var apvienot, izņemot 40.punkta otrajā daļā un 48.punkta otrajā daļā norādīto gadījumu.
53. Balsošanas protokolā ieraksta aritmētiski saskaitīto apzīmogoto balsošanas zīmju kopskaitu (TN15 rinda). Ja par kādā kastē atrastajām balsošanas zīmēm tiek rakstīts atsevišķs balsu skaitīšanas protokols, šo zīmju skaits nav pievienojams kopskaitam.
54. (1) Pēc tam balsošanas zīmes sašķirojamas trijās grupās:
 - a) kurās ar “+” atzīmēta tikai atbilde “PAR”,
 - b) kurās ar “+” atzīmēta tikai atbilde “PRET”,
 - c) nederīgās balsošanas zīmes.
 (2) Par nederīgām uzskatāmas balsošanas zīmes:
 - a) kurās ar “+” nav atzīmēta ne atbilde “PAR”, ne atbilde “PRET”,
 - b) kurās ar “+” ir atzīmēta gan atbilde “PAR”, gan atbilde “PRET”,
 - c) saplēstās balsošanas zīmes.
 (3) Balsošanas zīmes pēc šķirošanas atkārtoti pārbauda cits komisijas loceklis.
55. Par katru nederīgo balsošanas zīmi iecirkņa komisija pieņem lēmumu un nederīgās balsošanas zīmes dzēš šīs instrukcijas 21.punktā noteiktajā kārtībā. Uz katras nederīgās balsošanas zīmes izdarāma atzīme “Nederīga”, ko paraksta iecirkņa komisijas priekšsēdētājs vai sekretārs. Nederīgās balsošanas zīmes numurējamas. Tad iecirkņa komisija šīs balsošanas zīmes saskaita atsevišķi atkarībā no iemesla, kura dēļ zīme atzīta par nederīgu, to skaitu ieraksta balsu skaitīšanas protokolā (TN17, TN18, TN19 rinda).
56. Iecirkņa komisija aritmētiski saskaita visas par nederīgām atzītās balsošanas zīmes un to kopskaitu ieraksta balsu skaitīšanas protokolā (TN20 rinda).
57. Nederīgās balsošanas zīmes iesaiņojamas šīs instrukcijas 21.punktā noteiktajā kārtībā, uz iesaiņojuma norādot to, ka sainī atrodas nederīgās balsošanas zīmes, un to skaitu.
58. Pēc tam iecirkņa komisija atsevišķi saskaita balsošanas zīmes, kurās ar “+” atzīmēta atbilde “PAR”, un atsevišķi balsošanas zīmes, kurās ar “+” atzīmēta

atbilde "PRET", un ieraksta balsu skaitīšanas protokolā (attiecīgi TN21 un TN22 rinda).

59. Pirms balsu skaitīšanas protokola parakstīšanas vēlreiz pārbauda visu ierakstu pareizību atbilstoši balsu skaitīšanas protokolā norādītajai kontroles metodikai. Pārbaudi izdara iecirkņa komisijas priekšsēdētājs un iecirkņa komisijas locekļi, kurš šo pārbaudi nav izdarījis iepriekš.
60. Balsu skaitīšanas protokola abus eksemplārus paraksta visi iecirkņa komisijas locekļi, kuri piedalās sēdē. Iecirkņa komisijas priekšsēdētājs paraksta un apzīmogo balsu skaitīšanas protokola lapu.
61. (1) Pēc balsu skaitīšanas protokola parakstīšanas šīs instrukcijas 21.punktā noteiktajā kārtībā atsevišķi iesaiņojamas balsošanas zīmes, kurās ar "+" atzīmēta atbilde "PAR", un atsevišķi balsošanas zīmes, kurās ar "+" atzīmēta atbilde "PRET". Uz iesaiņojuma norāda saiņa saturu un balsošanas zīmju skaitu.
(2) Pēc tam atsevišķi iesaiņotās balsošanas zīmes (nederīgās, derīgās), balsotāju sarakstus un balsu skaitīšanas protokola vienu eksemplāru šīs instrukcijas 21.punktā noteiktajā kārtībā iesaiņo kopā vienā sainī (ja nepieciešams — vairākos saiņos). Par iesaiņošanu izdarāma atzīme balsošanas gaitas protokolā.
62. Pēc balsu skaitīšanas protokola parakstīšanas iecirkņa komisija nekavējoties paziņo balsošanas rezultātus Centrālajai vēlēšanu komisijai, nosūtot protokola kopiju pa faksu vai elektronisko pastu.
63. Iesaiņotos balsošanas materiālus un otru balsu skaitīšanas protokola eksemplāru iecirkņa komisijas priekšsēdētājs ar Ārlietu ministrijas starpniecību nosūta Centrālajai vēlēšanu komisijai kopā ar pavadrakstu, kurā atzīmēts nosūtīšanas datums un laiks.

**Papildu noteikumi, ja tautas nobalsošana
notiek vienlaikus ar vēlēšanām**

64. Tautas nobalsošanai izmanto atsevišķas balsošanas kastes. Gan uz vēlēšanu kastes, gan uz balsošanas kastes jābūt īpašai norādei.
65. Par balsošanas gaitu iecirkņa komisija raksta vienotu vēlēšanu un tautas nobalsošanas gaitas protokolu, kurā ieraksta ziņas gan par vēlēšanu aplokšņu, gan balsošanas zīmju apzīmogošanu, kā arī sūdzības un protestus sakarā ar vēlēšanām un tautas nobalsošanu utt.
66. Vēlēšanās un tautas nobalsošanā nodoto balsu skaitīšana notiek vienlaikus, bet atsevišķās vēlēšanu iecirkņa telpas vietās. Ja vēlēšanu kastē tiek atrastas balsošanas zīmes, kas apzīmogotas ar iecirkņa komisijas zīmogu, tās pievienojamas zīmēm, kas izņemtas no balsošanas kastes. Savukārt, ja balsošanas kastē tiek atrastas ar iecirkņa komisijas zīmogu apzīmogotas vēlēšanu aplokšnes, tās pievienojamas vēlēšanu aploksnēm, kas izņemtas no

vēlēšanu kastes.